

Kõik teed viivad läbi Bologna maailma

TOOMAS TARU

CARLO FELICE CILLARIO on Argentiinas sündinud, Itaalias — täpsemalt Bolognas — õppinud ja Odessas dirigendina debüteerinud. Praegu Sydney ooperis töötava maestro käe all on esinenud paljud kuulsused eesotsas Montserrat Caballeaga.

Bologna, Carlo Felice Cillario kodulinn, on teatavasti see paik, kus Mozart sai 14-aastaselt akadeemiku tiitli. Jutt algaski Bolognast.

Carlo Felice Cillario: "Kas te ikka teate lugu Mozarti akadeemikuks saamisest?"

Tean.

Carlo Felice Cillario: "Ma arvan, et kõike te ei tea. Räägin sellest Bologna versiooni. Mozarti isa Leopold oli väga huvitatud, et poeg saaks akadeemikuks. Tol ajal oli Bologna akadeemia president Padre Martini — väga tähtis muusik.

Antigi Mozartile teema, millele oli tarvis kirjutada kontrapunkt. Mozart tegi selle kähku valmis ja andis Padre Martinile, kes aga enne žüriile edasiandmist selle üle vaatas.

Saksamaal ja Austrias oli tol ajal kontrapunkt modernsem, vabam kui Itaalias. Ka vokaalmuusika stiil oli enam instrumentaalne. Padre Martini teadis, et žürii on akadeemiline."

Ei armastanud moodsat muusikat?

"Jah. Padre Martini komponeeris uue muusika, Mozart kopeeris selle ja nii ta saigi akadeemiku tiitli hoopis Padre Martini muusikaga. Mozartit huvitas muidugi ennekõike akadeemikuks saamine."

On need variandid väga erinevad?

"On. Kui oli mingi Mozarti juubel, otsustas madrigalistide koor esitada teose, millega Mozart akadeemikuks sai. Akadeemias oli üks

originaal, aga konservatooriumis hoopis teine."

Kas Bologna on suur linn?

"Mitte eriti, aga sealne konservatoorium on olnud alati keskne kultuurikants. Väga oluline on olnud selle linna muusikalise maitse kujundamisel helilooja Giuseppe Martucci, postromantik, suur Wagneri austaja. Ta hakkas palju Wagnerit juhutama just Bolognasm, ja Bolognast sai Wagneri fännide keskus. Wagner on Bolognas olnud populaarsem kui Verdi."

Raske uskuda!

"Seda küll. Aga Wagner käis ise Bolognas, oli linna aukodanik. Bologna linnapea saadetud aupaberile vastas Wagner nelja–viie lehekülje pikkuse manuskriptiga. Et ta on väga liigutatud ja üllatatud, sest ta sai Itaalia autasu selle eest, et püüab võidelda itaalia muusika mõjude vastu saksa muusikas.

Muide, ta oli veendunud, et Beethoveni "Fidelio" oleks palju parem, kui seal ei oleks nii ilmseid itaalia mõjusid. Esimeses vaatuses neid tõesti on tunda, teises juba mitte. Aga mulle "Fidelio" meeldib."

Olete te Wagnerit palju juhatanud?

"Palju. Kui Austraalias teada saadi, et ma armastan Wagnerit, pakuti mulle tervet "Nibelungide sõrmust". Kõigepealt teen küll "Valküüre", siis "Rheini kulda" ja arvan, et kaks viimast ooperit jätan tegemata.

"Valküüre" tunnen väga hästi — mu isa oli suur Wagneri austaja ja laulis alatasa sealt katkeid, aga itaalia keeles. Ja kui mina nüüd juhatan Wagnerit, siis ma mõttes laulan ka itaalia keeles kaasa."

Te olete Bolognas ka ooperit juhatanud?

"Muidugi. Mul tuleb üks tore lugu meelde. Mul pidi õhtul olema "Carmeni" esietendus Bologna teatris ja ma tahtsin osta uusi kingi. Läksin poodi, poe omanik küsis minult, et õhtul pole mingit pidu ega balli: miks teile siis

Hari Rospu foto

MAESTRO CILLARIO

Dirigendi õpilinnas Bolognas on Wagner populaarsem kui Verdi.

uusi kingi on vaja. Ütlesin, et juhatan ooperit. Mind teenendas väike poiss, kellelt küsisin, kas ta armastab muusikat. Ta vastas: "Ei, ma armastan Wagnerit". Kutsusin teda küll "Carmeni" etendusele, aga ta jäi endale kindlaks — ainult Wagner."

Töötate praegu Austraalias, olete olnud Ameerikas ja mujal. Paljud itaalia muusikud töötavad ju väljaspool Itaaliat.

"Juba ammusest aegadest on see nii. Cherubini, Lully — kui nimetada suuri heliloojaid. Eks Wagner selle vastu võitleski. Siis muidugi lauljad — tenor Rubini oli omal ajal Pariisis ebajumal, laulis Donizetti ooperis, aga oli Donizettist palju kuulsam. Eriti mäletatakse tema nn. nuuksumist."

Rubini oli ka Venemaal justkui ime, vene klassikalistes romaanides on temast tihti juttu.

"No Peterburi oli ka elegantne pealinn."

Ja sinna pääses ikka Eesti kaudu. Tartus, mis jäi Peterburi teele, on esinenud näiteks Liszt ja Clara Schumann.

"Oi kui uhke! Robert ja Clara Schumann andsid Itaalias kontserti, ilus kava, Robert Schumann juhatas oma kahte sümfooniat. Aga edu neil polnud. Nad ei saanud nii palju raha, et koju tagasi sõita. Viimasel kontserdil laulis rootsi lauljatar Jenny Lind, ja siis oli edu, Schumannid said koju."

Viimast lauset ei tohiks küll mingi vihjena võtta. Maestro Cillario töötab Estonia Teatri lauljate, koori ja orkestriga mitu nädalat. Esimene tulemus on Estonia Kontserdisaalis 28. ja 30. oktoobril kõlav Verdi Reekviem, kus solistidena teevad kaasa Irena Milkevičiute, Irina Arhipova, Ivo Kuusk ja Mati Palm. 12. novembril toob maestro Estonia Teatris välja Puccini ooperi "Boheem".